

Mark Twain

*Un yankeu la curtea
regelui Arthur*

Traducere de
IOANA SOROCEANU

BUCUREȘTI, 2018

cu tortura acelor vise hidioase, nu mai pot îndura asta încă o dată... Sandy?...

Mai zăcu puțin aşa bolborosind incoerent, apoi tăcu o vreme, părea că se cufundă în moarte. Apoi degetele sale începură să frământe febril cuvertura și, după acest semn, am știut că i se apropia sfârșitul, iar când horcăitul de moarte i se auzi din gâtlej tresări ușor, părând că stă și ascultă, apoi zise:

— Se-aude goarna?... E regele! Coborâți podurile! Străjerii de pe metereze!... Deschideți...

Era ultimul său „efect“, dar nu-l putu duce la bun sfârșit.

Sfârșit

CUPRINS

Prefață / 3

Cuvânt lămuritor / 4

POVESTEÀ NECUNOSCUTULUI / 7

<i>Capitolul I</i>	Camelot / 11
<i>Capitolul II</i>	Curtea Regelui Arthur / 13
<i>Capitolul III</i>	Cavalerii Mesei Rotunde / 19
<i>Capitolul IV</i>	Sir Dinadan Mucalitul / 24
<i>Capitolul V</i>	Inspirația / 27
<i>Capitolul VI</i>	Eclipsa / 33
<i>Capitolul VII</i>	Turnul lui Merlin / 39
<i>Capitolul VIII</i>	Jupânul / 45
<i>Capitolul IX</i>	Turnirul / 50
<i>Capitolul X</i>	Începuturile civilizației / 56
<i>Capitolul XI</i>	Yankeul în căutarea aventurilor / 60
<i>Capitolul XII</i>	Tortură lentă / 68
<i>Capitolul XIII</i>	Oameni liberi / 72
<i>Capitolul XIV</i>	Stăpâne, păzea! / 80
<i>Capitolul XV</i>	Povestea lui Sandy / 84
<i>Capitolul XVI</i>	Morgan Le Fay / 92
<i>Capitolul XVII</i>	Un ospăt regal / 100
<i>Capitolul XVIII</i>	În temnițele Reginei / 108
<i>Capitolul XIX</i>	Meseria de cavaler rătăcitor / 119
<i>Capitolul XX</i>	Castelul Căpcăunului / 122
<i>Capitolul XXI</i>	Pelerinii / 129
<i>Capitolul XXII</i>	Izvorul Sfânt / 141

Capitolul XXV oamenii săraci / 168
Examinarea / 171

Capitolul XXVI Primul ziar / 183

Capitolul XXVII Yankeul și Regele călătoresc incognito / 193

Capitolul XXVIII Pregătirea regelui / 202

Capitolul XXIX Coliba cu variolă / 206

Capitolul XXX Tragedie la conac / 213

Capitolul XXXI Marco / 223

Capitolul XXXII Înjosirea lui Dowley / 230

Capitolul XXXIII Economie politică în secolul al VI-lea / 236

Capitolul XXXIV Yankeul și regele vânduți ca sclavi / 248

Capitolul XXXV Un incident şocant / 260

Capitolul XXXVI O întâlnire pe-ntuneric / 267

Capitolul XXXVII O situație îngrozitoare / 271

Capitolul XXXVIII Sir Launcelot și cavalerii ne vin în ajutor / 278

Capitolul XXXIX Lupta yankeului cu cavalerii / 281

Capitolul XL Trei ani mai târziu / 291

Capitolul XLI Anatema / 299

Capitolul XLII Război! / 303

Capitolul XLIII Bătălia de pe fâșia de nisip / 316

Capitolul XLIV Post-scriptum de Clarence / 330

Post Scriptum. Final de M.T. / 332

M-am aşezat lângă foc studiindu-mi cu atenție comoara. Prima parte a sa, cea mai voluminoasă, era un pergament în-gălbenit de vreme. Am observat, în special, o pagină și am constatat că era un palimpsest¹. Sub scrisul vechi și neclar al istoricului yankeu se vedea urmele unei caligrafii mult mai vechi și mai neclare, cuvinte și propoziții în latină, în mod clar fragmente din vechi legende ale călugărilor. M-am dus la locul indicat de necunoscut și am început să citesc cele ce urmează:

POVESTEATĂRÂMULUI DISPĂRUT

Capitolul I Camelot

— Camelot, Camelot! tot repetam în sinea mea. Nu-mi amintesc să fi auzit vreodată acest nume. O fi numele oștiului, probabil.

Era un peisaj văritic, delicat și odihnitor, minunat ca un vis și singuratic ca o zi de duminică. Aerul era plin de mireasma florilor, de bâzâitul insectelor și de ciripițul păsărilor; și nu erau nici oameni, nici căruțe, nimic din tumultul vieții, absolut nimic nu se petreceau. Drumul consta în principal, dintr-o cărare șerpuită, ici-colo cu urme de copite în ea și vagi urme de roți de-o parte și de alta a ierbii, roți care aveau săna cât latul palmei.

În momentul acela o fetiță frumoasă, de vreo zece anișori, cu o cascadă de păr auriuurgându-i pe umeri, se apropi. În jurul capului purta o coroniță de maci roșii ca focul. Era cea mai drăgălașă ținută pe care o văzusem vreodată. Păseșea nepăsătoare, cu inima împăcată, liniștea reflectându-se pe chipu-i nevinovat. Circarul nu i-a acordat nici cea mai mică atenție; nici măcar nu părea să fi văzut. Iar ea nu părea deloc surprinsă de ciudata creatură, de parcă ar fi văzut-o în fiecare zi. Trecu pe lângă el la fel de indiferentă ca și cum ar fi trecut pe lângă niște vaci; dar când s-a-ntâmplat să dea cu ochii de mine atunci s-a petrecut schimbarea! Își ridică mâinile spre cer și rămase încremenită; cu gura căscată, cu ochii holbați și însăpămantăți, era imaginea curiozității uimite amestecate cu frică. Si rămase-n contemplare, într-un soi de fascinație buimacă, până am cotit-o spre pădure și ne-a pierdut din ochi. Faptul de a fi fost mai surprinsă la vederea mea decât a celuilalt om, era prea mult pentru mine; nu mai pri-

¹ Pergament sau papirus de pe care s-a sters scrierea inițială pentru a se putea utiliza din nou și pe care se văd urmele vechiului text.

cepeam nimic. Că părea să mă considere pe mine o apariție, trecând cu vederea propriile-i calități, a fost un alt lucru de-
rulant, dar și o etalare a generozității, surprinzătoare pentru
cineva de vârstă ei. Iată un lucru la care merită să reflectezi.
Parcă eram într-un vis.

Pe măsură ce ne apropiam de oraș începură să apară semne de viață. Ici și colo treceam de câte o colibă dărăpănată, cu acoperiș de paie și ogoare mici și petice de grădină necultivate. Existau și oameni; bărbați vânjoși, cu părul lung, aspru și nepieptănăt care le atârna pe chip, făcându-i să arate ca niște animale. și ei, și femeile, în general, purtau niște acoperăminte aspre, făcute din câltăi care le ajungeau mai jos de genunchi, și un fel de sandale grosolane; mulți purtau o zgardă de fier. Băieții și fetițele erau despuiatați, dar nimănuii nu părea să-i pese. Toți acești oameni se holbau la mine, vorbeau despre mine, alergau în colibe și-și scoteau familiile afară să căște gura la mine, dar nimeni nu părea să-l observe pe tovarășul meu exceptând plecăciunile lor umile, la care nu primeau niciun răspuns pentru efortul lor.

În oraș era un număr mare de case de piatră, fără ferestre, risipite pe coclauri printre bordeiele de stuf; străzile erau niște biete alei întortocheate și nepietruite; haite de câini și copii despuiatați se jucau în soare, însuflețiți și zgomotoși; porcii hoinăreau și râmau satisfăcuți, iar o scroafă zăcea într-un noroi urât miroitor, chiar în mijlocul străzii principale, alăptându-și familia. În depărtare se auzea un sunet de muzică militară; se auzea din ce în ce mai aproape, tot mai aproape și, curând, își făcu apariția o trupă impresionantă de călăreți falnici, cu căști împodobite cu panașe, cu zale scânteietoare, cu flamuri fluturând, cu jiletcii¹ și valtrapuri² bogat împodobite și cu sulițe poleite. Prin noroi, printre porci și copii dezbrăcați, printre câini multumiți și colibe sărăcăcioase și-au continuat curajos drumul, și noi în urma lor. I-am urmat pe o uliță întortocheată, apoi pe alta, în urcuș, mereu în urcuș,

1 Vestă

² Pătură de postav sau de alt material, împodobită cu diferite cussături, care se pune pe spinarea calului sub săcăci.

până când, într-un final, am atins înlătîmea răcoroasă pe care sedea mărețul castel. Îndată se auzi un schimb de chemări din trâmbițe; apoi s-au dus tratative cu cei de pe zidurile cetății, unde soldații, cu coif și zale, patrulau în sus și-n jos, cu halebarda¹ la umăr, sub flamuri fluturând și cu silueta grosolană a unui dragon deasupra lor. Apoi porțile cele mari au fost larg deschise, podul a fost coborât, iar căpetenia călăreștilor intră pe sub arcadele încrustate; și noi, urmându-l, ne-am trezit într-o curte mare, pietruită, cu turnuri și turnulețe înlătându-se spre cerul albastru, pe toate cele patru laturi; și în jurul nostru continuau descălecatul, saluturile și ceremonialele, alergatul încocace și-ncolo, parada veselă și amestecul de culori, în concluzie, o plăcută agitație, larmă și învălmășeală.

Capitolul II

De cum s-a ivit ocazia m-am tras deoparte și am bătut pe umăr pe un om de rând zicându-i pe un ton insinuant și confidential:

— Prietene, fă-mi o favoare: spune-mi, vii dintr-un ospiciu, ori ești doar în vizită?

Mă privi prostesc și-mi zise:

— Sfântă Fecioară, cinstite domn, aşa-ți las impresia?

— Cam pe-acolo, am zis; Socotesc că ești un pacient.

M-am depărtat, chibzuind, luând seamă la orice trecător cu mintea-ntreagă ce-ar fi putut să-mi apară-n cale și să mă dumirească. Socotind c-am dat peste unul, l-am tras deosebite și i-am șoptit la ureche:

¹ Armă medievală în formă de lance cu un vârf de fier ascuțit, prevăzut pe o parte cu o secure, iar pe partea opusă cu un cârlig.

— Dac-aș putea să-l văd pe șeful pazei o clipă, doar o clipă.

— Te rog, nu mă ține!

— De la ce să te țin?

— Nu mă face să întârzii, dacă-ți place mai mult cuvântul acesta.

Apoi continuă să spună că era ajutor de bucătar și că nu putea sta la bârfe acum, dar ar face-o cu plăcere altădată, căci tare-ar dori să știe de unde-mi luasem hainele. Pe când se depărta, îmi arătă cu degetul și-mi spuse că se afla cineva destul de liber pentru ce-mi propusese acolo, care, de altminteri, mă și căuta. Era un băiețandru vioi și slăbuț, în niște colanți de culoarea creveților, care-l făceau să arate ca un morcov bifurcat. Restul veșmintelor erau din mătase albăstră, dantele delicate și volane; avea niște bucle lungi, blonde, și purta o beretă din satin roz, cu pene, lăsată elegant pe o ureche. După însfățișare părea binevoitor; după umblet părea mulțumit de sine. Era frumușel de pus în ramă. Sosi și mă măsură din cap până-n picioare cu un zâmbet și o curiozitate nerușinată; îmi spuse că venise pentru mine și mă informă că era paj.

— Fugi de-aici, am zis, ce-i aia paj? Ai grija pașiștilor, ca să tai frunze la câini?

Fusesem destul de dur pentru că mă enervasem. Oricum, nu păru deloc ofensat. Nu părea conștient de faptul că fusese jignit. În timp ce mergeam începu să vorbească și să râdă, vesel și nepăsător, ca băieții, și ne împrietenirăm pe dată. Îmi puse tot felul de întrebări: despre mine, despre hainele mele, dar nu aștepta răspunsul niciodată, sporovăind fără-ncetare, fără să-și dea seama că punea întrebări la care nu aștepta vreodată răspunsul, până când s-a-ntâmplat să menționeze că se născuse la începutul anului 513.

Mă trecură toți fiorii! M-am oprit în loc și-am spus cu o voce stinsă:

— Poate n-am auzit bine. Mai spune o dată și spune rar: ce an era?

— 513.

— 513? Pari mai Tânăr! Măi, băiete, sunt un biet străin fără prietenii; fii sincer cu mine. Ești în toate mintile?

Îmi răspunse afirmativ.

— Și toți oamenii ăștia sunt în toate mintile?

Zise că erau.

— Și ăsta nu-i un ospiciu? Adică nu e un loc unde se tratează nebunii?

Zise că nu era.

— Ei, bine, am zis, atunci ori eu sunt nebun, ori ceva la fel de groaznic s-a petrecut. Ia spune-mi, cinstit și sincer, unde mă aflu?

— La curtea regelui Arthur.

Am așteptat o clipă pentru a permite acestei idei să-și croiască drum în mintea mea, apoi am spus:

— Și, conform socotelilor voastre, în ce an ne aflăm?

— Anul 528, ziua de 19 iunie.

Am simțit cum mi se frângе inima de durere și am bolborosit:

— Nu-mi voi mai vedea prietenii niciodată, niciodată. Trebuie să treacă mai bine de 1300 de ani până să se nască.

Nu știam de ce, dar începeam să-l cred pe băiat. Ceva din mine părea să-i dea crezare, conștiința, ati putea spune; însă nu și rațiunea. Îndată rațiunea începu să vocifereze, aşa cum era de așteptat. Nu știam cum s-o înduplec pentru că știam că declarațiile oamenilor de acolo nu slujeau la nimic – rațiunea-mi spunea că sunt nebuni și respingea orice alt argument. Dar dintr-o dată m-am lămurit. Știam că singura eclipsă totală de soare din prima jumătate a secolului VI s-a produs pe 21 iunie 528, A. D.¹, pe stil vechi și începuse cu 3 minute după ora 12. Mai știam că nicio eclipsă totală de soare nu trebuia să se producă în ceea ce pentru mine însemna anul current, adică 1879. Deci, dacă în următoarele 48 de ore îmi păstram cumpătul și nu lăsam curiozitatea să mă măñânce de viu, atunci aş fi putut afla cu certitudine dacă băiatul ăsta îmi spunea adevarul sau nu.

¹ Anul Domnului.

Dat fiind că eram un yankee cu simț practic, mi-am șters complet din cap această chestiune până în ziua și ora hotărâtă, ca să-mi pot îndrepta toată atenția asupra împrejurărilor actuale, pentru a le putea folosi cât mai bine-n favoarea mea. Fiecare lucru la timpul său este deviza mea, și joacă totul pe o carte chiar dacă ai doar două perechi și un valet. Am hotărât două lucruri: dacă, totuși, era secolul XIX și mă aflam printre nebuni și nu puteam scăpa, aş prelua de îndată conducerea ospiciului; iar dacă, pe de altă parte, era într-o devăr secolul VI, tot n-aș lăsa-o mai moale: aş prelua conducerea întregului ținut în mai puțin de trei luni și asta pentru că aş avea avantajul de a fi cea mai instruită persoană din tot regatul, având un avans de 1300 de ani. Nu-s genul de om care să piardă timpul după ce-a luat o hotărâre și are de lucru; aşa că i-am zis pajului:

— Clarence, băiatule, dacă asta ți-o fi numele, am nevoie de niște informații de la tine, dacă nu te superi. Care-i numele arătării care m-a adus aici?

— Stăpânul meu și al tău? Păi, acela este preabunul căvalier și mare lord Sir Kay Postelnicul, fratele vitreg al suveranului nostru, regale.

— Foarte bine; continuă, spune-mi tot.

Și el povestii pe larg; dar partea care-mi trezi cel mai mult interesul a fost asta: mi-a spus ca eu eram prizonierul lui Sir Kay și, conform obiceiului, voi fi aruncat în temniță și că voi sta acolo, pe o rație neîndestulătoare de hrană, până ce prietenii mei mă vor răscumpăra, dacă nu cumva putrezesc până atunci. Mi-am dat seama că cea de-a doua variantă era și cea mai probabilă, dar nu-mi păsa, căci timpul era mult prea prețios. Pajul mai spuse că, în sala cea mare, dineul era pe sfârșite și că, îndată ce sporovăiala și ospățul vor începe, Sir Kay mă va aduce în fața Regelui Arthur și a vestișilor săi cavaleri, așezați în jurul Mesei Rotunde, și se va făli cu împrava sa, exagerând, bineînteles, lucrurile, dar n-ar fi nici politicos din partea mea și nici prea sigur să-l corectez; și când spectacolul se va fi încheiat, pac, la mititica! Dar el, Clarence, va găsi o cale de a mă vizita din când în când, ca să-mi ridice moralul și să-mi anunțe prietenii.

Auzi, să-mi anunțe prietenii! I-am mulțumit, ce altceva puteam face; imediat apăru un lacheu și-mi spuse că eram așteptat, așa că Clarence mă conduse înăuntru, mă trase deoarece și se așeză lângă mine.

Ei bine, mi se înfățișa un spectacol neobișnuit și vrednic de interes: era un spațiu imens și mai degrabă gol, plin de contraste izbitoare. Era foarte, foarte înalt; atât de înalt încât drapelele suspendate de grinzi arcuite pluteau în semîintuneric. Sus, la fiecare capăt, se afla câte o galerie de piatră cu balustradă, cu muzicanți în una și femei îmbrăcate în niște culori splendide, în cealaltă. Podeaua era din lespezi mari de piatră așezate în pătrate albe și negre, tocite de îndelunga folosință și care trebuiau înlocuite. Cât despre decorațiuni, nu prea erau, la drept vorbind, deși pe peretei atârnau niște tapiserii enorme, ce treceau drept opere de artă; Ele reprezentau scene de luptă cu cai de forma celor pe care copiii îi decupează din hârtie, sau îi fac din turtă dulce; cu călăreți în zale de forma unor găuri rotunde, ca și cum ar fi fost făcute cu poansonoul¹. Există și un șemineu suficient de mare să-ți așezi tăbăra-n el; iar laturile proeminente și vatra din piatra cioplită dădeau impresia unei uși de catedrală. De-a lungul zidurilor stăteau soldați, cu platoșe și coifuri, cu halebarde, singurele arme, de altfel, nemîșcați ca niște statui; și chiar așa și arătau.

În mijlocul acestei piețe publice boltite era o masă de stejar pe care ei o numeau Masa Rotundă. Era la fel de mare ca o arenă de circ; și-n jurul ei ședea o mulțime de bărbați îmbrăcați în culori atât de felurite că te dureau ochii privindu-i. Își purtau pălăriile cu pene tot timpul, mai puțin când se adresau direct regelui; își ridicau puțin pălăria atunci când începeau să vorbească.

În principal se bea – din corn de bour; însă câțiva mai molfăiau încă pâinea sau rodeau câte un os de vită. Erau și

¹ Unealtă construită dintr-o tijă de otel sau de alt metal dur, de formă conică, triunghiulară etc., cu vârful gravat în relief, care servește la perforarea sau la marcarea prin presare a unor obiecte de metal, la confectionarea unor matriče, la baterea medaliilor etc.